

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1649/2022
04.07.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић, Татјане Миљуш и Јасмине Стаменковић, чланова већа, у парници тужиоца „Радио телевизија Крагујевац“ ДОО Крагујевац, чији је пуномоћник Андреј Прибојац, адвокат из ..., против тужене АА из ..., чији је пуномоћник Милош Стевовић, адвокат из ..., ради стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1444/21 од 23.12.2021. године, у седници одржаној 04.07.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1444/21 од 23.12.2021. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1444/21 од 23.12.2021. године и пресуда Основног суда у Крагујевцу П1 1282/20 од 04.02.2021. године у ставу првом изреке, усвајајућем делу става другог изреке и ставу трећем изреке и предмет у овом делу **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Крагујевцу П1 1282/20 од 04.02.2021. године, ставом првим изреке, утврђено је: а) да постоји потраживање тужиоца према туженој на име стицања без основа – двоструке исплате за месец март, април и мај 2016. године, у износу од 89.946,08 динара, као и обрачуната законска затезна камата на овај износ у износу од 20.066,60 динара, од доспећа до 01.04.2019. године као дана вештачења б) да постоји потраживање тужене према тужиоцу на име законске затезне камате због кашњења у исплати зараде за период од јуна 2016. године до априла 2018. године у износу од 31.114,73 динара, а за више од утврђеног износа до износа од 36.971,64 динара, одбијен је као неоснован приговор пребијања и в) да су ова потраживања до износа од 31.114,73 динара престала међусобним пребијањем. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име стицања без основа – двоструке исплате за месеце март, април и мај 2016. године исплати износ од 54.710,58 динара, са законском затезном каматом од 01.04.2019. године до исплате, као и износ од 20.066,00 динара на

име законске затезне камате обрачунате на главни дуг у износу од 89.946,08 динара и то доспећа до 01.04.2019. године као дана вештачења, док је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му исплати већи износ од досуђеног и то за износ од још 4.120,77 динара. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 55.478,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1444/21 од 23.12.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је као жалба тужене и потврђена првостепена пресуда у ставу првом изреке, обавезујућем делу става другог изреке и у ставу трећем изреке. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужене да се обавезе тужилац да јој накнади трошкове жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права са позивом на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку.

Врховни суд је оценио да су у конкретном случају испуњени услови из члана 404. став 1. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11...10/23), за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, па је из наведених разлога на основу члана 404. став 2. тог закона одлучено као у ставу првом изреке.

Одлучујући о ревизији на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је бивши послодавац тужене. У периоду од јуна 2013. године закључно до априла 2018. године тужилац је исплаћивао туженој зараду са доцњом. Као тужени није исплатио тужилци дугујућу зараду за други део марта, април и мај 2016. године, тужена је против тужиоца покренула извршне поступке пред првостепеним судом. Рачун тужиоца је био у блокади у периоду од 10.03.2016.године до 26.07.2016.године (са прекидима) и од 04.08.2016.године до 28.12.2017.године (непрекидно). Ради исплате дугујуће зараде радницима (коначна исплата за април 2016.године и аконтација и коначна исплату за мај 2016. године) тужилац је са ПД „Слога“ ДОО Крушевац закључио 08.09.2016.године уговор о асигнацији којим га је овластио да са свог пословног рачуна исплати нето зараде радницима тужиоца у укупном износу од 3.844.214,63 динара.

За март 2016. године, део дугујуће зараде (износ од 15.649,37 динара) исплаћен је туженој 09.05.2016. године од стране тужиоца путем налога, а потом и у извршном поступку 12.07.2016. године скидањем истог износа са рачуна тужиоца принудним путем (по решењу о извршењу Основног суда у Крагујевцу И 1423/16). За април 2016. године дугујућа зарада (износ од 36.252,40 динара) исплаћена је туженој из два дела, први део (износ од 15.646,47 динара) од стране тужиоца 12.07.2016. године путем налога, а други део (износ од 17.605,93 динара) 09.09.2016. године асигнацијом преко асигната ПД „Слога“ ДОО Крушевац, а потом и у извршном поступку 15.07.2016. године скидањем укупног износа од 36.252,40 динара са рачуна тужиоца принудним

путем на основу решења о извршењу Основног суда у Крагујевцу И 1422/16) дана 15.07.2016. године. За мај 2016. године дугујућа зарада (износ од укупно 37.130,34 динара) исплаћена је туженој 09.09.2016. године асигнацијом преко асигната ПД „Слога“ ДОО Крушевац, а потом и у извршном поступку у истом износу 28.12.2017. године са рачуна тужиоца принудним путем (по решењу о извршењу Основног суда у Крагујевцу И 1421/16). По доношењу неправноснажне пресуде првостепеног суда П1 674/18 од 18.11.2019. године у овом поступку тужена је тужиоцу на име двоструке наплате истог дуга уплатила износ од 4.120,77 динара.

Тужбеним захтевом тужилац потражује од тужене по основу двоструке исплате зараде из радног односа за март, април и мај 2016. године износ од 89.946,08 динара и по основу обрачунате законске затезне камате од исплате до 01.04.2019. године као дана вештачења износ од 20.066,60 динара (утврђен вештачењем). Тужена је истакла приговор пребијања по основу обрачунате законске затезне због доцње тужиоца у исплати зарада туженој за период од јуна 2013. године закључно са првим делом марта 2018. године које потраживање износи укупно 68.086,37 динара (утврђено вештачењем), рачунајући од доспећа сваког појединог потраживања до 01.04.2019. године као дана вештачења.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су на основу чланова 210., 214., 277. Закона о облигационим односима у вези чланова 104.-107. Закона о раду одлучили као у изреци, јер је туженој два пута исплаћена зарада за утужене месеце од стране тужиоца (март, април и мај 2016.године). Оценили су да је делимично основан приговор пребијања тужене од 05.06.2019. године јер је део потраживања тужене застарео (имајући у виду истакнути приговор застарелости) и то за период од од јуна 2013.године до маја 2016. године позивајући се на рок од три године из члана 196. Закона о раду. Утврдили су да постоје међусобна потраживања странака и да су испуњени услови за пребијање њихових међусобних потраживања до износа од 31.114,73 динара (за период од јуна 2016. године закључно до априла 2018.године за који је оценио да потраживање које је предмет приговора пребијања није застарело), док су у преосталом делу приговор пребијања за износ од 36.971,64 динара одбили као неоснован (за период од јуна 2013.године до маја 2016.године за који је потраживање тужиле застарело). У преосталом делу су делимично усвојили тужбени захтев и обавезали тужену да тужиоцу на име стицања без основа – двоструке исплате за месеце март, април и мај 2016. године исплати износ од 54.710,58 динара, са законском затезном каматом од 01.04.2019. године до исплате, као и износ од 20.066,00 динара на име законске затезне камате обрачунате на главни дуг у износу од 89.946,08 динара и то од доспећа до 01.04.2019. године као дана вештачења, а одбили тужбени захтев за износ од још 4.120,77 динара, који је тужена исплатила тужиоцу током поступка (за који износ су умањили износ од 58.831,35 динара који је преостао након пребијања потраживања странака, добивши тако досуђени износ од 54.710,58 динара).

По становишту Врховног суда, основано се ревизијом тужене побијају нижестепене одлуке због погрешене примене материјалног права због чега нису утврђене све битне чињенице.

По оцени Врховног суда, имајући у виду садржину тражене правне заштите тужиоца (враћање по основу стицања без основа – двострука исплата истог дуга), приговор пребијања истакнут од стране тужене и приговор застарелости потраживања тужене истакнут од стране тужиоца, не може се прихватити као правилан закључак

нижестепених судова да су укупна потраживања тужиоца према туженој већа од износа потраживања тужене према тужиоцу које је предмет приговора пребијања, односно да је дошло до престанка узајамних потраживања до износа утврђеног у нижестепеним одлукама, а да разлику тужена има обавезу да исплати тужиоцу у досуђеном износу са припадајућом каматом.

Наиме, основано се ревизијом тужене побија правилност оцене приговора застарелости потраживања која су предмет приговора пребијања. Наиме, нижестепени судови су оценили да је овај приговор делимично основан за период од јуна 2013. године закључно са мајем 2016. године с позивањем на члан 196. Закона о раду који предвиђа рок застарелости од три године, с обзиром да је приговор пребијања истакнут 05.06.2019. године.

Одредбом члана 337. ЗОО прописано је да пребијање не настаје чим се стекну услови за то него је потребно да једна страна изјави другој да врши пребијање (став 1.), а да се после изјаве о пребијању сматра да је пребијање настало оног часа када су се стекли услови за то (став2.). Одредбом члана 339. истог Закона прописано је да се дуг може пребити са застарелим потраживањем само ако оно још није било застарело у часу када су се стекли услови за пребијање (став1.), а ако су услови за пребијање настали пошто је једно од потраживања застарело, пребијање не настаје ако је дужник застарелог потраживања истакао приговор застарелости (став 2.). Одредбом члана 371. ЗОО прописано је да потраживања застаревају за 10 година, ако законом није одређен неки други рок застарелости.

Полазећи од цитираних законских одредаба, као и одредбе члана 196. Закона о раду који предвиђа рок застарелости од три године (имајући у виду да се потраживања која су предмет приговора пребијања односе на обрачунату законску затезну камату по месецима за период од јуна 2013. године закључно са априлом 2018. године због доцње у исплати зараде туженој), као и да је тужена истакла приговор пребијања у смислу члана 337. став 1. ЗОО, мора се применити став 2. истог члана који прописује да пребијање настаје оног часа када су се стекли услови за то. То значи да се тек са даном настанка обавезе тужене према тужиоцу да врати стечено без основа стичу услови за пребијање потраживања, па се у односу на тај моменат цени приговор застарелости, а не у односу на моменат када је истакнут приговор пребијања (05.06.2019. године) како то погрешно сматрају нижестепени судови. Поред тога, према члану 339. став 1. ЗОО, дозвољава се пребијање са застарелим дугом који није био застарео у тренутку стицања услова за пребијање. Како нижестепени судови, због погрешне примене материјалног права, нису утврдили када је настала обавеза тужене да тужиоцу врати стечено без основа односно када је дошло до двоструке исплате дугованог (што се овде разликује за сваки од месеца који су обухваћени утуженим потраживањем), а када су настала односно допела потраживања тужене према тужиоцу (зараде исплаћене са доцњом), то нису испуњени услови за преиначење нижестепених одлука.

Зато је Врховни суд укинуо нижестепене одлуке у усвајајућем делу и предмет вратио првостепеном суду на поновно суђење да би се утврдиле наведене битне чињенице од којих зависи висина потраживања тужиоца према туженој и висина потраживања тужене према тужиоцу. Ради правилне оцене приговора застарелости потраживања тужене према тужиоцу (које је предмет пребијања) судови ће утврдити када је, уколико је тужбени захтев основан, настала обавеза тужене да тужиоцу врати стечено без основа, односно када је дошло до двоструке исплате дугованог (што се

овде разликује за сваки месец на који се односи утужено потраживање), а када су настала односно допела потраживања тужене према тужиоцу, након чега ће правилном примено материјалног права одлучити о тужбеном захтеву и приговору пребијања.

Како одлука о трошковима поступка зависи од одлуке о главној ствари, то је и она укинута.

На основу члана 416. став 2 ЗПП Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац,с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**